

מסורת הש"ס

הַלְלוּ (נִלְוָה לַיָּהּ, צ) [נחמה לְבוּרָה לִתְחַל בְּשִׁלְמוֹת פִּשְׁתָּה וְיֵהָא כִּי יֵיֵא, א] [ג'י' לִיתֵחַ שְׁסָא, ד] [ג'י' לִתֵּחַ שְׁסָא, ס] רש"ל מ"י, 1 [שְׁבוּעוֹת לַהּ: א], 1 [ג'י' לְדַעֲנָה, ח] [ג'י' לְדַעֲנָה, ט] [נְיַי תּוֹסֵפוֹת לַעֲלִי קוֹס: ד"ה עֵינִי וְתוֹסֵפוֹת בְּרִכּוֹת לִבִּי: ד"ה כָּל תּוֹסֵף בִּיבִי קָסֵד: ד"ה עֵינִי, י] פֵּאָה פִּי"ק מִי"א קְדוּשִׁין לִט: ע"ש, ס) קִי"ל, ט] וְנַעֲי בִּפְרָשִׁי בִימֵי פֶדֶר, וְתוֹסֵף חוֹלֵן ד. ד"ה דְּקוֹרֵא, ט] וְהָךְ מִשְׁנֵה דִּהְיָא פִּלְגֵּינָא לִרִי יַעֲקֹב דִּסְלִי בְּסוּף פִּרְקִי קַמָּה דְּקוּדוּשִׁין דְּשִׁכְרִי מִלְּהֵא כִי, רש"ל, וְאַשְׁכַּר לִפְרָשִׁי טוֹמַת הַתּוֹסֵפוֹת בְּלֵא הַגְּזִירָה שְׁרִירָאס לִישָׁב שֶׁס לִמְחָא דִּלָּא מִיֵּדֵי הַסֵּם הַקּוּדִישׁ בְּחוּבֵן אֲחָר דִּהֵי מִלְּתָה הַקֵּרֶן לֵילֵת קִיּוּמָה לְעוֹדִיָּה לְאִפוּרִי אֲשֶׁר מִלְּתָה וְתַמְחֵלִי מוֹסֵף, דִּלָּא־לְפִישׁ כֵּן דְּשִׁכְרִי מִלְּתָה בְּזֵלִי עֲלֵמָה לִכְלֵא אֲלִישָׁה דִּיעֵף וְלֵא פִלְטִי הַסֵּם אֲרִיִי אֲלֵא בְּפִירוֹת וְחוֹק כִּימֵי וְתַהֲרַס־אֵל גִּרְס דְּשִׁכְרִי מִלְּתָה בְּזֵלִי עֲלֵמָה אֲחִיכֵּי,

תורה אור השלם

- וְיִאמְרֵ אֲדִינִי אַם כָּא מְצִאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֵל כָּא תַעֲבֵר מַעַל בְּעִדְךָ.

בראשית יח ג

הגהות הב"ה

הא' **ב**ב' שֶׁלֹא יִגְמור טוֹל (דִּילְמָא וְכוּ' גוֹמֹת) חֲסִי"מ וְכוּי"צ כִּי"א נִמְחָק: (ט) שֶׁהָא דִּילְמָא גִבְרָא וּגְבַרְיָא:

גליון הש"ס

גמריא גדולה הבגבת אורחים. ע"י צ"מ דף פו ע"א ובתוספות שם ד"ה חזיה:

מוסף רש"י

שלא יגמור כולו. אם לא היו שם אלא ארבע או חמש קופות, שהמיר לו במקום שיש יותר, כולן לא המירו לעומת כולן וגלגלת את ההלכה, דלמא חיי בה גומל ומסור לה (נביא יז, ודדן את חבריו לכף זכות. על כל שמשמע עליו אמור שמתכוין לעולם עד שעת צביון שאינו קטן, שם, תחת מדון כי ידעו אותך מן השמים לזכות פ"א ח"ד,

רבינו הגנאל

ולתך זה האמור כאן, הוא שיעור הקפות ששינו במשנתנו. ואע"ג דלא איתאמרא בהדיא בכמרא דילין, הא איתפרש בתלמוד א"י, ר' ועירא שאל לר' יאשיה כמה שיעור הקפות, א"ל למדור סתם מן המפורש דתנין תמן בגי' קופות של ג' ג' סתין תורמין את הלישכה, ושיעור לתך חצי כור והוא ט"ו סאין. נמצא שיעור המשנה והברייתא שיעור אחד, ובאוקמא רב חסדא למתניתין ד' מה, והכין שמועתא דא סלקא. ועלה קמבעיא לן מעוטי בהילואי עדיף או מעוטי במשוי עדיף, ואמרינן ת"ש דתני

דאמרי אינשי. חשבון קטן תחילה ואם יִטְרַךְ ליותר יפנה יותר משום הכי נקט ד' ברישא והדר חמשה וה"ה אפילו טובא: שלא יגמור. משום אשוויי גומות: צרגלו. מפנה צרגלו לכאן ולכאן דרך הליכתו דלא הוי טלטול: **סבואה** **צבורה**. מוכחא מילתא דהוקלה לאוזר: **לסספק**. להאכיל לזהמתו: **אסור דברי ר"ש** **ורבי אחא כו'**: **לפי** **לייא**. כנגד היכן פונה הדבר הזה האמור להיפך ר"ש מתיר מוקלה בכל מקום וכאן הוא מחמיר: **לייא**. היכן כגון חלצי לנהרא כגני לייא דברכות (דף נח.). **לפך**. אצל צניר מהכי ללוא אולר הוא: **לפך**. חצי כור הוא ט"ו סאין: **נד'** **וה' קופות אין טפי לא**. בקופות עצמן הוא יפנה וימלאם אם ירצה או שק בכתפיו שיעור קופה צפעס אחת אצל טפי להלך יותר מה' פעמים כגון לפנות בכלים קטנים וירצה צהילוך לא: **למעוטי צהילואי עדיף**. ואע"ג דלפשיי משוי הוא: או דילמא **מעוטי משוי עדיף**. ואם צא לפנות בכלים קטנים כשיעור ה' קופות מותר. ולרז חסדא קצעי לה דאמר ה' דוקא: **צ"י** **וצט"ו**. קס"ד אקופות קאי לומר שמפנה בקופות קטנות וירצה צהילוך: **אכדיון קאי**. ולא פליגי והכי קאמר צ"י צט"ו יפנה צאות ה' קופות: **הא דמסתקלי חדא חדא בקופה**. הך דמניא ד' וה' ולא נחת למניינא דכדיון איירי צכדיון גדולים דמסתקלי חדא בקופה והך דתנא צ"י וט"ו איירי צכדים צינונים וצכדיון קטנים עשר דמסתקלי תרי תלתא בקופה דקטנים: **י** **י** דקורי **דהרפניא**. ו' ככדיון של הרפניא: **אינעיא לכו**. אליצא דרז חסדא: **דחוק לתלמידים**. שאין מקום לתלמידים להוסיב: **ועימר**. פנה את העומרים וכרמלית הואי וצפחות פחות מד' אמות: **ס"ש ועימר רצי**. אלמא חד גברא פנינא: **רבי בנפשיה עימר**. צתמייה וכי אורחיה דנשיא צהכי: **כהשכמם ציהמ"ד**. מדשוי להו צתמנ"י **כי הדדי: מהשכמם ציה המדרש**. **דמנא דידן** אקדמה ברישא: **אל נא פעצור**. והנימו והלך לקבל האורחים: **ועיון ספלה**. לכיון צתפלמו: ה"ג

אחת הלך ר' חייא למקום אחד וראה מקום דחוק לתלמידים ויצא לשדה ומצא שדה עומרים ועימר ר' חייא כל השדה כולה ה"שמע מינה הכל לפי האורחין ועדיין תבעי לך חד גברא מפני ליה לכולא או דילמא כל גברא וגברא מפני לנפשיה ת"ש ועימר רבי ולמעמך רבי בדנפשיה עימר ואלא צוה ועימר ולעולם כל חד וחד מפני לנפשיה: מפני האורחין וכו'; א"ר יוחנן ג' גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש ורב דימי מנהרדעא אמר יותר מהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין והדר ומפני בטול בית המדרש י אמר רב יהודה אמר רב וגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב ו'ויאמר י(ה') אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו' א"ר אלעזר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת ב"ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ו'ויאמר י(ה') אם נא מצאתי וגו' אמר רב יהודה בר שיאל א"ר אסי א"ר יוחנן ה"ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן הכנסת אורחין וביקור חולים י ועיון תפלה והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה י והרן את חברו לכף זכות איני והא אנן י תנן אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחברו י ות"ת כנגד כולם י הני אין מידר אחרינא לא] הני

אחת הלך ר' חייא למקום אחד וראה מקום דחוק לתלמידים ויצא לשדה ומצא שדה עומרים ועימר ר' חייא כל השדה כולה ה"שמע מינה הכל לפי האורחין ועדיין תבעי לך חד גברא מפני ליה לכולא או דילמא כל גברא וגברא מפני לנפשיה ת"ש ועימר רבי ולמעמך רבי בדנפשיה עימר ואלא צוה ועימר ולעולם כל חד וחד מפני לנפשיה: מפני האורחין וכו'; א"ר יוחנן ג' גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש ורב דימי מנהרדעא אמר יותר מהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין והדר ומפני בטול בית המדרש י אמר רב יהודה אמר רב וגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב ו'ויאמר י(ה') אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו' א"ר אלעזר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת ב"ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ו'ויאמר י(ה') אם נא מצאתי וגו' אמר רב יהודה בר שיאל א"ר אסי א"ר יוחנן ה"ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן הכנסת אורחין וביקור חולים י ועיון תפלה והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה י והרן את חברו לכף זכות איני והא אנן י תנן אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחברו י ות"ת כנגד כולם י הני אין מידר אחרינא לא] הני

הוא מפנין אפילו ר' ה' קופות של כדי יין וכדי שמן, ותניא אידך בעשר ובחמש עשרה. ואוקימנא להו דכ"ע מעוטי בהילוכא עדיף, ור' יוחנן אהרן חס ואמרינן קאי ולא אקופות, והא מתניתא דקתני חמש הכין פירושא, חמש כדות גדולות שאין מכלילה הקופה יותר מכדה אחת, והא מתניתא דקתני בעשר ובחמש עשרה, בעשר כדות בחמש קופות והן בינוניות שנמצאו ב' כדות בכל קופה, והא דתני ט"ו ג' כדות בכל קופה. והא דמשתקלי תלת כדי בכל קופה כגון דקורי הרפניא, פ"י כדות שיעושין בהרפניא והן קטנות וגטולות ג' ג' בקופה, שנמצא שיעור משקל כל כדה כדת סאה והבינונית סאה וחצי, והגדולה ג' סאין. וחוב איבעיא לן הני דקא מפנינן ר' או ה' קופות

מפנין פרק שמונה עשר שבת

קבו.

שַׁלְּ בְּרִי שְׁמֵן וּשְׁלַ בְּרִי יִין. והא דתנן צפ' המציא (נביא דף כט:): **כדי יין** לא יציאם כסל ובקופה" היינו ממקום רחוק דמיחזי כעובדין דחול אצל הכא צנימו: **דברוי' עימא** **למעוטי** **בהלויבא** **עדיף**. לא מני למימר למעוטי צמשי עדיף דההיא דקתני ד' וה' קופות

לא מני סבר הכי דא"כ הוה ליה למימני צעשר וט"ו כשיעור ה' קופות וא"ת והא תנן צפרק אין לדין (שם דף כה.)[[] שחטה צשדה לא יציאנה צמוט וצמוטה אלא מציאה לאיצרים אף על גב דמפיש צהילואי הסס שאני דאיכא טירחא יותר מדאי להציאה שלימה א"כ משום דמיחזי כמוליכה למכור צשוק והא דאמרינן צריש שואל (לקמן דף קמח.) היכי ליעצד דמליא צחצבא רצא תימלי צחצבא וזוטא קא מפשא צהילואי דמליא צחצבא וזוטא תמלא צחצבא רצא קא מפשא צמשי' הסס כיון שנהגו למלאות המים צחצבא רצא או צחצבא וזוטא קשה להס לשנות מכמות שנהגו': **אע"ג דאית ליה אורחין טובא או דילמא הבל צפי האורחין**. מכאן יש להוכיח דהא דתנן צמתמינן ד' וה' קופות הוי אפי' צצביל אדס אחד ד' וה' ועוד מדלא מספקא ליה אי חד מפני כולוה או כל חד לנפשיה אלא צאת"ל הכל לפי האורחין משמע הא אס אמר אף על גב דאיתמרנו ליה אורחין טובא ליהא לאיסתפוקי ואי אמרינן דד' וה' קופות הוי לפי האורחין אכתי איכא לספוקי אי חד גברא מפני לכולוה או כל חד מפני לנפשיה אלא משמע דפשיטא דד' וה' אינן לפי האורחין אלא אפילו ללוך אדס אחד:

ולמעמך רבי בנפשיה עימר. פ"י כל השדה כולה: **דכתיב ויאמר ה' אם נא מצאתי חן וגו'**. קסבר כמאן דאמר דשצועות (דף לה): דהאי השס קדש דאיכא מאן דלמר הסס שהוא חול שלמלאכים היה מדבר שהיה מומינס: **אובל מפירותיהן בעולם הזה**. צפ"ק דקדושין (דף לט:): **מפ' דהיינו אס היתה י**^ט **שקולה מכרעת** **דשכר מלות צהאי** **עלמא ליכא:** כיון

אחד מלמך שדה עומרים ויצא לשדה ומצא שדה עומרים ועימר ר' חייא כל השדה כולה ה"שמע מינה הכל לפי האורחין ועדיין תבעי לך חד גברא מפני ליה לכולא או דילמא כל גברא וגברא מפני לנפשיה ת"ש ועימר רבי ולמעמך רבי בדנפשיה עימר ואלא צוה ועימר ולעולם כל חד וחד מפני לנפשיה: מפני האורחין וכו'; א"ר יוחנן ג' גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש ורב דימי מנהרדעא אמר יותר מהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין והדר ומפני בטול בית המדרש י אמר רב יהודה אמר רב וגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב ו'ויאמר י(ה') אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו' א"ר אלעזר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת ב"ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ו'ויאמר י(ה') אם נא מצאתי וגו' אמר רב יהודה בר שיאל א"ר אסי א"ר יוחנן ה"ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן הכנסת אורחין וביקור חולים י ועיון תפלה והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה י והרן את חברו לכף זכות איני והא אנן י תנן אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחברו י ות"ת כנגד כולם י הני אין מידר אחרינא לא] הני

אחת הלך ר' חייא למקום אחד וראה מקום דחוק לתלמידים ויצא לשדה ומצא שדה עומרים ועימר ר' חייא כל השדה כולה ה"שמע מינה הכל לפי האורחין ועדיין תבעי לך חד גברא מפני ליה לכולא או דילמא כל גברא וגברא מפני לנפשיה ת"ש ועימר רבי ולמעמך רבי בדנפשיה עימר ואלא צוה ועימר ולעולם כל חד וחד מפני לנפשיה: מפני האורחין וכו'; א"ר יוחנן ג' גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש ורב דימי מנהרדעא אמר יותר מהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין והדר ומפני בטול בית המדרש י אמר רב יהודה אמר רב וגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב ו'ויאמר י(ה') אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו' א"ר אלעזר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת ב"ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ו'ויאמר י(ה') אם נא מצאתי וגו' אמר רב יהודה בר שיאל א"ר אסי א"ר יוחנן ה"ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן הכנסת אורחין וביקור חולים י ועיון תפלה והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה י והרן את חברו לכף זכות איני והא אנן י תנן אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחברו י ות"ת כנגד כולם י הני אין מידר אחרינא לא] הני

עין משפט ונר מצוה

ב א מיי פכיו מהל' שנת הלכה טו טוש"ע שם:
ג ב א מיי שם הלכה יד
ד ד טוש"ע שם סעיף צ:
ה ה ד מיי וסמך שם טוש"ע שם ס"ג:
ו ו מיי פירי מהלכות אצל הלכה צ:

ז ז סמך עשין יב:
ח ח ט מיי פ"ה מהלכות דעות הלכה ז ופכ"ג מהלכות סנהדרין הלכה י טוש"ע ח"מ סמן ח סעיף י:

ט י מיי פ"ג מהלכות פ"ת הלכה ג סמך שם טוש"ע י"ד סמן דמו סעיף יח:

מוסף תוספות

א. והכא כד אורחין שרינן לפנות כדי יין אפי' בקופות רשינא. ב. גבי הבמה מסוכנת. מוס' הלא"ה. ג. אלמא תרוייהו שיקרין. מוס' הלא"ה. ד. אבל בדבר שאינו נוהג תדיר, שפיר מבעיא לי' להתחילה הוי מצינויה עדיף. מוס' הלא"ה.

רב נסים גאון

כמה שיעור תבואה לתך. הלתך הוא חצי כור והוא ט"ו, כי הכור הוא ל' סאה. והכור והחומר מדה אחת. כי תרגום חומר כורא כמו שאחא מוצא ביחזקאל (מח) האיהא והבת תוכן אחד להם, ואמר התרגום מכלית וביאת טוקס חד ידו לכון, כסוס תלת סאין למוסב מעשר כורא. הרי נחברר לו יוכין כי החומר הוא כור וכל הבת היא ג' סאין, ואמר אחר כך כי עשרת הבתים חומר, נמצא שיעור הכור ל' סאין. ורש"י אמר [והושע ג] וחומר שעורים ולתך שיעורים, ואמר חכמינו בפרק גיד הנשה [וחוין] דף צב] אלו ארבעים וחמשה צדיקים. החומר ל' ולתך ט"ו הכל מ"ה. נתקיים לך כי הכור הוא שני לתכיס.

רבינו חננאל (המשך)

מפני האורחין, אע"ג דאית ליה אורחין הרבה אין לו רשות לפנות יותר מזה השיעור, או דילמא הכל לפי האורחין. ועוד בעיא אחרת, כי בשפספין אחד מפנה לכולן, או כל אחד מפנה לעצמו. ואיפשטא שמעתא הכל לפי האורחין, אם יש לו אורחין הרבה מפנין לון כל צורכך. ובאנו לדקדק מדקתני ועימר רבי את כל השדה [נ"א: את השדה כולה], שאחד מפנה לכולן, ולא עמר, וכי בעצמו עימר אלא צוה ועימרו, ולעולם כל חד וחד לנפשיה, וכיון דלא איפשטא בהדיא, [אין] חד מפנה לכולוה, מחמירין לפניו כל (ד'חד) וחד לנפשיה, דאיסורא הוא וסתמא לחומרא והנכון לפנות כל אחד לעצמו. ומסתיעאנה מילתא מהא דא"ר תנ"י פעם אחד הלך רבי למקום אחד ומצא מתן של אבנים ואמר לתלמידיו צאו וחשבו כדי שנשב עליהן למחר, ולא סמך [רבין] במחשבתו שלו

[נ"א: עליון], אלא הצריך כל אחד לעצמו, וכד'ר' אסי ור' אמי אליבא דר' יוחנן כל אחד כטעמיה. פ"י מדבך של אבנים, אבנים סודרות זו ע"ג זו. שפשפסם, לשפשפם ברגליהם. סוּאֵר של קורות, קורות נחתנות זו על גב זו. גשוש, בלשון ישמעאל צורים סיפיות. נגדו, בלשון ישמעאל מתר. ופניני לבית המדרש ולאורחים והכנת מקום לישיבתם שניהם שוין בדבר מצוה. ושאר השמעת פשוטה היא, והא דתנן מפני ד' ה' קופות, ה"מ דלרב מצוה מדקתני מפני האורחין ומפני ביטול בהמ"ד שהן מצווה, כדרכ יהודה אמר שמואל דאמר גדולה הכנסת אורחין, וכד'ר' יוחנן דאמר אחד מששה דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעוה"ו והקרן קיימת לו לעולם הבא.